

Statului și în Arhivele Teatrului Național, reiese că Ion Luca Caragiale a fost un bun minutor al banului public, că deficitul stagiunii a fost minim, că a militat pentru un repertoriu variat, uneori precumpănind, e drept, comedia, dar aceasta, cum bine remarcă profesorul Cioculescu, din cauză că trupa Naționalului avea, la acea dată, elemente comice mai numeroase. Caragiale aduce în țară celebrități mondiale (Elena Teodorini, Sarah Bernhardt, Ernesto Bossi), încurajează debutanți de viitor (Iancu Brezeanu, Maria Ciuculescu, I. Anestin, Vasile Toneanu, Hagiescu), procedează cu delicatețe — trăsătură pusă deplin în lumină abia de Șerban Cioculescu — în cazul „vinovaților” Grigore Manolescu și Aristizza Romanescu, precum și al fermecătorului capricios Nottara. Astfel, un directorat teatral (și nu unul întâmplător !) capătă dimensiunile reale. Caragiale — și, mai târziu, cu aceeași fermitate, Davila — a acționat pentru rigoare în montări, în punctualitate, în vestimentație, în multe și mărunte treburi care țin de viața intimă a scenei. Ca un veritabil trăitor între culise, Șerban Cioculescu a înțeles importanța trecerii lui Caragiale pe la direcția Teatrului Național, reconstituind-o nu numai cu belsug documentar, dar și cu un farmec al atmosferei, ce dezvăluie în domnia sa un distins iubitor al vieții de teatru.

Întii, un volum de „Varietăți critice” (1966), apoi, două de „Itinerar critic” (1973 ; 1976), rețin prea puține pagini de comentariu istoriografie ale autorului „Aspectelor lite-

rare contemporane”, al „Introducerii în opera lui Tudor Arghezi”, al „Medaliaanelor franceze”. Voluptatea lecturii este imensă la Șerban Cioculescu ; încît, cu timpul comentariul său n-a mai păstrat rigoarea speciei. Așa cum Arghezi a creat „tableta”, Șerban Cioculescu a creat o specie anume, a comentariului la o idee, la un personaj, la un motiv. În stilul erudiților, el cheamă numeroase domenii ale spiritului la banchetul argumentațiilor sale, citează copios, pentru a se mîhni el însuși, cu perfidie incitantă, de vastitatea citației. Prilej pentru maliții, amintindu-le pe ale maestrului său de junete, Anatole France, prilej pentru somptuoase revărsări de amănunte cu rol coloristic, în sens înalt. Ideea, personajul, motivul, sînt așezate într-o serie istorică, voaluri grele de vreme sînt ridicate cu emoții de anticar, ceva din spiritul vindicativ al lui Iorga plutind totdeauna, ca o solemnitate a acestui act de sacerdoțiu. Așteptăm săptămînal „breviarul” din „România literară”, pentru încă o bucurie a spiritului, pentru a participa la voluptățile sale cărturărăști. Un mare cărturar român împlinește 75 de ani, și rîndurile acestea au în intenție să pretuiască doar cifra calendaristică ; ele n-au putut scăpa de teama de a deveni omagiale. Marele nostru profesor ar zîmbi, căuțînd în jur omul adîncii senectuții. Așa este. În spirit, academicianul Șerban Cioculescu are vîrsta lui Ahile, vîrsta idealului de tinerețe.

Ionuț Niculescu

NOTE

Un eveniment editorial

În seria operelor complete ale lui Lucian Blaga (ediție îngrijită de Dorli Blaga), a apărut, în volumele 4 și 5, opera dramatică. Se tipărește, astfel, integral, întreaga producție dramaturgică a marelui poet. Socotim că nu-i de prisos un scurt istoric al editării dramaturgiei blagiene. Poetul debutează în teatru la

Cluj, unde tipărește, în 1919, Zamolxe, mister păgîn. În decurs de zece ani, își dă aproape întreaga operă de teatru : Tulburarea apelor — Cluj, 1923 ; Daria — București, 1925 ; Fapta (Ivancea) — București, 1925 ; Înviere — București, 1925 ; Meșterul Manole — Sibiu, 1927 ; Cruciada copiilor — Cluj, 1930 ; Avram Iancu, 1934. În anul 1942, la Sibiu, adună, în două volume, opera dramatică tipărită. Ulterior, va publica, tot la Sibiu, în 1944, Arca lui Noe. Postum, revista „Teatrul” tipărește, în aprilie 1965, piesa Anton Pann.

Noile generații de cititori au avut la îndemînă, pînă la

prezenta ediție, antologia îngrijită de Eugen Todoran, la „Minerva”, Teatru (1970, retipărire 1971) ; și Lucian Blaga — Teatru, Proză autobiografică, București, „Albatros”, 1972.

Azi, în seria Opere, volumele 4 și 5, se tipăresc toate cele zece piese ale clasicului culturii noastre, Lucian Blaga. Substanțialele note bibliografice completează această impecabilă ediție.

Inițiativa Editurii „Minerva” — prestigioasa editură ce retipărește mari opere literare românești — merită salută din toată inima. Ceea ce și facem.

I. N.